

Sygn. akt V CSK 257/06

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 17 listopada 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Maria Grzelka (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa „W.” Sp. z o.o
przeciwko „E.” Sp. z o.o
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 17 listopada 2006 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 20 stycznia 2006 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania pozostawiając temu
Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powodowe W. domagało się od pozwanej Spółki w likwidacji kwoty 152.187,17 złotych tytułem zapłaty zaległości za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków w okresie od lipca do listopada 2004 r. Zaległość powstała w wyniku uiszczenia przez pozwaną w wymienionym okresie opłat za wodę według stawki obniżonej, o tzw. upust cenowy, podczas, gdy strona powodowa żądała zapłaty według stawki nie obniżonej. Nakazem zapłaty z dnia 13 stycznia 2005 r. wydanym w postępowaniu nakazowym Sąd Okręgowy w O. uwzględnił powództwo w całości. W postępowaniu wywołanym wniesieniem przez pozwaną zarzutów W. stwierdziło, że w toku sporu pozwana zapłaciła część dochodzonej należności, tj. kwotę 58.522,28 złotych. W związku z tym powód ograniczył żądanie do kwoty 93.664,89 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od kwot szczegółowo wymienionych w piśmie procesowym z dnia 24 marca 2005 r. Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2005 r. Sąd Okręgowy w O. uchylił nakaz zapłaty, zasądził od pozwanej Spółki na rzecz powodowego W. kwotę 93.664,89 zł z odsetkami ustawowymi szczegółowo określonymi, umorzył postępowanie w pozostałym zakresie i orzekł o kosztach. Sąd Okręgowy ustalił, że strona pozwana na podstawie umowy cesji przejęła obowiązek Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej - Osiedla w B., który miał umowę o dostarczanie wody z W. - Spółką z o.o. jako dostawcą i począwszy od dnia 1 kwietnia 2001 r. - z mocy aneksu z dnia 20 marca 2001 r. - korzystał ze stałego upustu cenowego w wysokości 25% w stosunku do 200.000 m³ wody w ciągu roku. Pismem z dnia 29 września 2003 r. powód wypowiedział pozwanej Spółce w/w umowę w części dotyczącej upustu cenowego, ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2004 r. i od tego dnia wystawiał i przysyłał pozwanej faktury VAT na kwoty obliczone według wskazań wodomierza bez stosowania 25% upustu cenowego. Pozwana regulowała faktury w części wynikającej z pomniejszenia wyliczonych należności o 25%. Pismem z dnia 16 listopada 2004 r. uznała wobec powoda swoje zadłużenie na kwotę 146.486,21 złotych dokonując potwierdzenia salda, a po otrzymaniu odpisu pozwu w niniejszej sprawie częściowo zapłaciła należności objęte wystawionymi przez powoda fakturami VAT, w związku z czym powód cofnął powództwo w zakresie uiszczonej przez pozwaną

kwoty 58.522,28 złotych. Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że zgodnie z § 12 ust. 2 umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków każda ze stron mogła umowę rozwiązać z zachowaniem 3 - miesięcznego okresu wypowiedzenia. Zdaniem Sądu, w drodze rozumowania a maiori ad minus należało przyjąć, że prawo wypowiedzenia przysługiwało również do poszczególnych części umowy w związku z czym powodowe Przedsiębiorstwo było uprawnione do wypowiedzenia przedmiotowej umowy w części dotyczącej upustu cenowego i to tym bardziej, że z § 9 ust. 2 umowy wynikało, iż powód nie musiał w ogóle korzystać z wypowiedzenia lecz w celu wprowadzenia nowej opłaty mógł tylko zawiadomić usługobiorcę na 30 dni naprzód o zmianie wysokości opłaty. W wyniku apelacji strony pozwanej Sąd Apelacyjny zaskarżonym wyrokiem zmienił wyrok Sądu Okręgowego w części zasądzającej i powództwo oddalił oraz orzekł reformatoryjnie o kosztach procesu za postępowanie pierwszoinstancyjne a ponadto orzekł o kosztach za drugą instancję. Przyjmując za własny stan faktyczny ustalony przez Sąd pierwszej instancji Sąd Apelacyjny odmiennie ocenił skuteczność oświadczenia woli powoda w piśmie z dnia 29 września 2003 r. wypowiadającym korzystanie przez pozwaną z upustu cenowego. Sąd Apelacyjny uznał, że postanowienie § 12 ust. 2 umowy wiążącej strony dotyczyło wypowiedzenia całej umowy tj. ze skutkiem w postaci jej nieobowiązania w ogóle, nie zaś jak to błędnie przyjął Sąd Okręgowy – możliwość jednostronnego wprowadzenia do treści umowy postanowienia, odnośnie do którego druga strona nie wyraziła zgody. Co do § 9 umowy, to dotyczył on zmiany stawki opłat za wodę, której wysokość uwarunkowana była stosowna uchwałą organu gminnego, a nie upustu cenowego do tej stawki i nie mógł być podstawą obowiązywania stawki taryfowej bez upustu. Wobec tego, że nie było zamiarem powoda rozwiązanie umowy z pozwaną a jednocześnie jego pismo z dnia 29 września 2003 r. nie mogło być uznane za skuteczne w zakresie zmiany umownego warunku co do upustu cenowego ani do zmiany umowy nie doszło przez czynność faktyczną płacenia żądanych wyższych należności, należało – zdaniem Sądu Apelacyjnego – stwierdzić, że w okresie objętym sporem strony związane były umową o treści przewidującej korzystanie przez pozwaną z przedmiotowego upustu.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił powyższemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego art. 60 i 65 k.c. przez błędne przyjęcie, że nie doszło do akceptacji żądania powoda niestosowania upustu cenowego, § 9 ust. 2 w zw. z § 12 ust. umowy o dostarczanie wody oraz art. 20 i 24 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2001 r., Nr 72, poz. 747) przez uznanie, że skarżąca nie była uprawniona do jednostronnej zmiany umowy w drodze wypowiedzenia w sytuacji, gdy strony nie zastrzegły formy pisemnej pod rygorem nieważności dla zmiany postanowień umownych a uchwała Gminy przewidywała taryfę bez upustu cenowego i taryfa ta uzasadniała na podstawie § 9 ust. 2 wypowiedzenie upustu. Wskazując na powyższe powód w skardze kasacyjnej wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu lub o uchylenie zaskarżonego wyroku i utrzymanie w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotą sporu była kwestia, czy począwszy od dnia 1 stycznia 2004 r. powód był uprawniony do opłaty za dostarczaną wodę według stawki taryfowej nie obniżonej o 25% upustu, przewidzianego w aneksie nr 2 z dnia 27 marca 2001 r. Powód twierdził, że warunki w/w aneksu zostały przez niego skutecznie wypowiedziane pismem z dnia 29 września 2003 r., a ponadto pozwana w sposób dorozumiany wyraziła na powyższe zgodę przez regulowanie do października 2004 r. należności bez upustu, przez potwierdzenie salda na dzień 31 października 2004 r. oraz zapłatę w toku procesu części dochodzonej należności w kwocie 58.522,28 złotych. Ocena zasadności powództwa wymagała rozważenia § 12 umowy z dnia 11 lutego 1997 r. o dostarczenie wody oraz treści aneksów do w/w umowy, a ponadto wskazywanego przez stronę powodową zachowania się pozwanej mającego zaświadczać o jej zgodzie. Inne kwestie, takie jak motywacja przyświecająca powodowi przy składaniu oświadczenia w piśmie z dnia 29 września 2003 r. oraz ewentualność skorzystania przez powoda z trybu, o którym mowa w § 9 ust. 2 umowy nie miały w rozpoznawanej sprawie istotnego znaczenia. Zgodnie z ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2001 r., Nr 72, poz. 747 ze

zm.) ceny i stawki opłat za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków wynikają z taryf zatwierdzonych w drodze uchwały przez radę gminy i wprowadzanych do aktu prawa miejscowego jakim jest regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków (art. 19, 20, 24 ustawy). W stosunku do konkretnych odbiorców ceny te i stawki obowiązują na podstawie pisemnej umowy (art. 6), przy czym z art. 29 ustawy wynika, że zasadniczo nie ma przeszkód do ich umownego obniżenia. Skoro w sprawie niniejszej nie była sporna cena i stawka taryfowa, ani przedmiotem oświadczenia powoda w piśmie z dnia 29 września 2003 r. nie była tego rodzaju cena ani stawka, to bezprzedmiotowe było odwoływanie się do § 9 ust. 2 umowy jako podstawy żądań powoda i bez znaczenia były przyczyny z powodu których powód uznał za stosowne nierespektowanie dotychczasowego udzielania pozwanej upustu. Żadna z tych okoliczności nie mogła wpłynąć na ocenę kwestii czy pismo powoda z dnia 29 września 2003 r. doprowadziło do żądanej przez powoda zmiany umowy.

Z przedstawionych względów nie zasługiwały na rozważenie zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące naruszenia ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz art. 60 i 65 k.c. w części dotyczącej § 9 ust. 2 umowy.

Zarzut naruszenia art. 60 i 65 k.c. w zakresie odnoszącym się do § 12 ust. 2 umowy był bezzasadny. Nie może być wątpliwości, że – jak trafnie stwierdził to Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku – wypowiedzenie, o którym mowa w w/w postanowieniu umowy dotyczy uprawnienia do jednostronnego rozwiązania umowy ze skutkiem w postaci unicestwienia w całości łączącego strony stosunku prawnego, (vide: § 12 ust. 3 umowy), nie zaś do unicestwienia tylko jednego z warunków umowy i to mającego jednocześnie pociągać za sobą wprowadzenie w to miejsce innego warunku. Dla osiągnięcia tego ostatniego skutku niezbędne byłoby uzgodnienie w umowie, tzw. wypowiedzenia zmieniającego, które wymagałoby nie tylko oświadczenia woli co do odstąpienia wypowiadającego od dotychczasowego warunku i propozycji nowego warunku, ale także oznaczenia okresu, w ciągu którego adresat wypowiedzenia miałby się wypowiedzieć czy nowe warunki przyjmuje oraz określenia skutków bezczynności lub odmowy adresata odnośnie do obowiązywania umowy względnie jej brzmienia.

Tego rodzaju postanowień umowa stron nie zawiera, ani w swoim tekście podstawowym, ani w aneksach. Można dodać, że doszukiwanie się w treści § 12 ust. 2 umowy uprawnienia do jednostronnej zmiany w drodze wypowiedzenia postanowienia o upuście cenowym skazane byłoby na przegraną już choćby ze względu na to, iż w momencie umawiania się powoda z poprzedniczką prawną pozwanej nie było w ogóle mowy o stosowaniu jakichkolwiek upustów cenowych.

Nie można natomiast odmówić słuszności skardze kasacyjnej w części dotyczącej naruszenia art. 60 i 65 k.c. przez przyjęcie, że w sposób dorozumiany pozwana nie wyraziła zgody na odstąpienie od stosowania upustu. Przyjmując za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku ustalił, że pozwana w dniu 16 listopada 2004 r. potwierdziła wobec powoda saldo na dzień 31 października 2004 r. wzajemnych należności i zobowiązań, w tym – swoje zobowiązanie odnośnie do kwoty 146.486,21 zł z tytułu zadłużenia dochodzonego następnie przez powoda w niniejszej sprawie, oraz, że w toku procesu pozwana częściowo zaspokoila powoda co do wymienionego zadłużenia. Nie można wykluczyć, że takim swoim zachowaniem pozwana wyraziła wolę podporządkowania się żądaniu powoda, a zarazem potwierdziła istnienie po stronie powoda wierzytelności obejmującej zadłużenie powstałe wskutek nie płacenia przez nią określonych należności w wysokości przez powoda żądanej (por. uchwałę SN z dnia 26 kwietnia 1995 r. III CZP 39/95 – OSNC 1995 nr 9, poz. 120, wyrok SN z dnia 23 sierpnia 2001 r. II CKN 103/99 – nie publ. LEX nr 52371, wyrok SN z dnia 26 listopada 2004 r. I CK 279/04 – nie publ., wyrok SN z dnia 25 listopada 2005 r. V CK 381/05 – nie publ.). W zaskarżonym wyroku Sąd Apelacyjny uwzględnił jedynie okoliczność, że pozwana na bieżąco nie płaciła wyższych należności. W tym zakresie stanowisko Sądu było trafne. Powód nie tylko nie wykazał, żeby było inaczej lecz ewentualne realizowanie przez pozwaną faktur w wysokości żądanej przez powoda (jak by to wynikało z pisma powoda na k – 124, prawdopodobnie zawierającego jednak tzw. błąd maszynowy w wyrazie „regulowanie”, który powinien brzmieć „nie negowanie”) czyniłoby niezrozumiałym występowanie powoda z powództwem w niniejszej sprawie.

Nie zajął natomiast Sąd Apelacyjny stanowiska wobec faktu potwierdzenia przez pozwaną salda oraz zapłaceniu przez pozwaną kwoty 58.522,28 zł, odnośnie do której pozwana nie wypowiedziała się w dotychczasowym postępowaniu natomiast powód twierdził, że uiszczona została na poczet zaległości dochodzonej w pozwie (choć budzi to wątpliwości w świetle późniejszego oświadczenia pełnomocnika powoda na rozprawie w dniu 22 czerwca 2005 r. k – 135). Stanowisko Sądu Apelacyjnego powinno przesądzać, czy w okolicznościach rozpoznawanej sprawy pozwana w wyniku czynności konkludentnych wyraziła zgodę na żadaną przez powoda zmianę umowy. Rozważania Sądu w tym przedmiocie powinny uwzględniać art. 77 i art. 74 k.c. Samo milczenie pozwanej nie mogło zostać uznane za przyjęcie propozycji powoda. Przepis art. 386 k.c. przewidujący taki skutek w stosunkach pomiędzy podmiotami gospodarczymi pozostającymi ze sobą w stałych stosunkach nie mógłby w rozpoznawanej sprawie znaleźć zastosowania ponieważ obowiązywał do dnia 24 września 2003 r. tj. do wejścia w życie ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie kodeksu cywilnego... (-) Dz.U. nr 49, poz. 408).

W tej sytuacji, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania (art. 398¹⁵ k.p.c.). O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.